

ROMÂNIA

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
SECȚIA DE URMĂRIRE PENALĂ ȘI
CRIMINALISTICĂ

București, Bd. Libertății nr. 12-14, sector 5, cod poștal 050706
tel. 021/319.38.33.

Pagină web: www.mpublic.ro
operator date cu caracter personal nr. 3883

Către,

ASOCIAȚIA EMNT

Cluj Napoca

ASOCIAȚIA SICULITAS

Tg. Mureș

kincsesel@gmail.com

office@tokeslaszlo.eu

Dosar nr. 67/P/2020

15 iunie 2020

COMUNICARE

emisă la 15 luna **iunie** anul **2020**

Potrivit art. 316 alin. 1 C. proc. pen., vă comunicăm atașat ordonanța cu numărul de mai sus din data de **09.06.2020**, prin care s-a dispus clasarea cauzei în cauza constituită urmare sesizării comune formulate de dvs.

În cazul în care sunteți nemulțumit de soluție, în termen de 20 de zile de la comunicare puteți formula plângere împotriva acesteia conform art. 339 și urm. Cod proc. pen.

Plângerea împotriva soluției poate fi trimisă prin email la adresa cabinet_supc@mpublic.ro, cu indicarea expresă a numărului ordonanței criticate.

PROCUROR ȘEF SECȚIE

Cristodor Adriana-Denișă

ROMÂNIA
MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Secția de urmărire penală și criminalistică
ROMÂNIA, București, Bd. Libertății, Nr. 12-14, sector 5, cod poștal 050706
tel. centrală 021/319.38.33, tel. secretariat 021/319.38.62, fax secretariat 021/319.38.80
email: sesizare@mpublic.ro
Pagină web: www.mpublic.ro Număr operator: 3883

Dosar nr. 67/P/2020

ORDONANȚĂ

de clasare

Anul 2020, luna **iunie**, ziua **09**

Procuror **SANDU ELENA ADRIANA** din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția de urmărire penală și criminalistică, având spre soluționare dosarul cu numărul de mai sus privind sesizările conexe formulate de **ASOCIAȚIA EMNT Cluj Napoca**, **ASOCIAȚIA SICULITAS Tg. Mureș** și **FUNDAȚIA SZEKLER MONITOR Gheorgheni**,

C O N S T A T :

I).Constituirea și traseul prezentului dosar:

La data de 05.05.2020, pe calea unui memoriu comun, Asociația EMNT Cluj Napoca și Asociația Siculitas Tg. Mureș, au solicitat efectuarea de cercetări cu privire la afirmațiile publice ale lui Iohannis Klaus Werner, președinte în funcție al României, susținând că, prin discursul său din data de 29.04.2020, acesta ar fi promovat idei și opinii ostile față de categorii determinate de persoane.

La Secția de urmărire penală și criminalistică dosarul a fost înregistrat la data de 07.05.2020 sub numărul de mai sus; ulterior, pentru identitate de obiect, la același dosar s-a reunit și lucrarea nr. 255/VIII/1/2020, constituită urmare unui memoriu formulat de Fundația Szekel Monitor Gheorgheni, cu privire la același discurs.

II).Aspecte procedurale:

*)Sesizările apar ca fiind formulate de cele trei persoane juridice prin reprezentanții lor legali; pe această cale, nu au fost invocate lezări directe ale unor drepturi proprii sau interese legitime ale entităților petiționare, ale vreunui membru identificat al acestora ori ale unei alte persoane pentru care să se facă dovada reprezentării.

Chiar dacă scopul declarat al fiecăreia dintre aceste persoane juridice îl reprezintă, conform registrului național O.N.G., în esență, păstrarea tradițiilor seculare și promovarea intereselor comunităților maghiare, respectiv secuiești, aceasta nu le conferă *automat* reprezentativitate ori calitate procesuală în cauzele penale; pentru acest motiv, în prezentul dosar toate sesizările se constată că îndeplinesc condițiile legale pentru a constitui *denunțuri*, așa cum dealtfel au și fost calificate de către emitenți.

*)Fapta este sesizată ca fiind comisă la data de 29.04.2020, pe durata stării de urgență, așa cum a fost aceasta prelungită prin Decretul prezidențial nr. 240/14.04.2020.

Urmărirea penală nu a fost începută *in rem*, pentru motive ce se vor dezvolta *infra*. (pct. III).

De la înregistrarea cauzei, pe perioada stării de urgență (07.05.2020 – 14.05.2020) nu au fost efectuate acte de urmărire penală și nu s-a impus emiterea unei ordonanțe întemeiate pe prevederile art. 64 alin. 3 din Decretul prezidențial nr. 240/14.04.2020.

Pentru aceeași perioadă, cursul termenului general de prescripție și termenele procedurale se consideră suspendate de drept.

III).Elemente certe ale situației de fapt, aspecte teoretice și analiza de fond:

*)La data de 23.04.2020, proiectul de lege privind Statutul de autonomie a Ținutului Secuiesc (P.L. nr. 670/2019), inițiat de doi deputați U.D.M.R., a fost adoptat de Camera Deputaților prin depășirea termenului de 45 de zile pentru aprobare tacită, în condițiile art. 75 alin. 2 tz. I și III din Constituție.

La aceeași dată, proiectul a fost înaintat Senatului, intrând pe ordinea de zi a acestuia pentru ședința din data de 29.04.2020, când a și fost definitiv respins iar procedura parlamentară s-a încheiat.

În perioada respectivă, preponderent după data adoptării tacite și până la respingerea definitivă, în mass media s-au exprimat opinii și s-au făcut analize privind constituționalitatea proiectului de lege, relevanța prevederilor acestuia, oportunitatea inițiativei legislative, forțele politice care o susțin și care i se opun, etc., precum și pronosticuri privind șansele concrete de adoptare.

Pe acest fond, la data de 29.04.2020, chiar la data la care proiectul urma a fi dezbătut în camera decizională a Parlamentului, în cadrul unei declarații de presă, Iohannis Klaus Werner, președintele în funcție al României, a criticat Partidul Social Democrat și pe președintele acestuia (deputat Ciolacu Ion Marcel) pentru faptul că, prin inacțiune sau chiar din interes, ar fi permis adoptarea tacită a unei legi vădit neconstituționale.

Acesta este discursul public care a determinat formularea prezentelor sesizări.

*) Analizând conținutul declarației, se constată că, pe lângă persiflare ("Jó napot kívánok, P.S.D.!", "Jó napot, Ciolacu!"), pe alocuri mesajul ajunge în sfera insultelor ("majoritate toxică pesedistă"), a acuzatiilor privind lipsa de etică în reprezentarea intereselor statului român ("P.S.D. a ajutat U.D.M.R. să treacă prin Camera Deputaților o lege prin care dă autonomie largă Ținutului Secuiesc", "[...] marele P.S.D. se luptă în birourile secrete din Parlament să dea Ardealul ungarilor") sau a insinuărilor privind astfel de fapte ("[...] ce v-a promis liderul de la Budapesta [...] în schimbul acestei înțelegeri?").

Apreciem că acest discurs public nu se circumscrie sferei ilicitului penal, respectiv că nu are caracterul unei fapte incriminate de art. 369 C. pen., afirmație care impune însă câteva explicații teoretice.

Conform legii, constituie această infracțiune "*incitarea publicului, prin orice mijloace, la ură sau discriminare împotriva unei categorii de persoane*".

Întrucât în speța de față nu comportă niciun fel de discuții, nu se vor analiza: caracterul *public*, *mijloacele* de diseminare a mesajului sau identificarea categoriilor vizate ("P.S.D." și "unguri").

Ceea ce rămâne de discutat este *incitarea* la ură sau discriminare, ca element al laturii obiective, precum și modul în care fapta se poate raporta la o contravenție deja constatată¹.

Sub aspect penal, atât pentru redactarea actualmente în vigoare cât și sub imperiul vechii reglementări (art. 317 din Codul penal anterior – care sancționa *instigarea* la ură/discriminare), lipsește o jurisprudență internă relevantă în materie, iar doctrina este insuficient cristalizată; nu comentăm aspectele de jurisprudență contravențională, analiza și constatarea în această materie fiind de competența altor structuri.

În consecință, mesajul trebuie analizat preponderent prin prisma dreptului la libertatea de exprimare, a jurisprudenței C.E.D.O. și a altor instrumente și recomandări internaționale.

¹ Prin Hotărâre a Colegiului director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, întrunit în ședința din data de 20.05.2020, s-a hotărât sancționarea lui Iohannis Klaus Werner cu amendă contravențională în cuantum de 5.000 lei, întrucât afirmațiile sale din cuprinsul declarației de presă din data de 29.04.2020 "*reprezintă faptă de discriminare și încalcă dreptul la demnitate pe criteriul de apartenență etnică/națională, conform art. 2 alin. 1 și art. 15 din O.G. nr. 137/2000 rep.*".

Libertatea de exprimare este recunoscută și garantată (art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului), nu numai în ceea ce privește informațiile sau ideile acceptate ori considerate inofensive sau neimportante, ci și pentru cele care șochează sau ofensează statul sau orice segment al populației², iar orice limitare trebuie să aibă un caracter justificat și proporțional.

Sub această umbrelă, limitele dintre ideile ofensatoare sau șocante și discursul motivat de ură ("*hate speech*") devin fluide și destul de greu de definit, fiind însă necesar a se face distincția, de exemplu, dintre *hate speech* și *critica dură*.

Hate speech-ul nu reprezintă o noutate nici istorică, nici teritorială, el fiind o realitate curentă a diferitelor societăți umane, însă metodele de eradicare a fenomenului în sine sau de ameliorare a efectelor sale nu s-au dovedit eficiente; în prezent ele nici măcar nu au încă un caracter unitar, supra- sau transnațional, fiecare stat fiind îndrumat să își găsească propriile metode de combatere și sancționare³, în cadrul unor principii și definiții cu caracter general⁴.

În România *hate speech*-ul nu are o definiție legală și cu forță obligatorie, fiind în general acceptată cea din recomandarea R (97) 20, context legal în care observăm că nu este *per se* o infracțiune sau o contravenție, dar că poate deveni, în anumite situații.

În analiza încălcărilor art. 10 din Convenție, inclusiv în cazurile privind modalități de exprimare a urii, jurisprudența C.E.D.O. este coerentă în a atribui limite destul de largi dreptului la libertatea de exprimare; cazurile în care s-a constatat că restrângerea dreptului a fost justificată se referă la situații și fapte de gravitate relativ mare.

Argumentul principal invocat se referă la faptul că, într-o societate democratică, este de preferat ca ideile preconceptuate să fie schimbate prin dezbateri și nu prin sancțiuni, fiind mai bine să existe divergență de opinii decât cenzură și interzicerea unora dintre ele⁵.

Coroborând aceste decizii cu normele interne posibil incidente, respectiv art. 369 C. pen. și art. 15 din O.G. nr. 137/2000 rep. (care sancționează contravențional, între altele, "*orice comportament manifestat în public, având caracter de [...] instigare la ură [...]*" pentru apartenența la o anumită comunitate), credem că *hate speech*-ul poate fi astfel sintetizat:

²Handyside v. U.K., Hotărârea C.E.D.O. din 07.12.1976

³de exemplu, Recomandarea nr. R97 (20) a Comitetului de Miniștri ai Consiliului Europei cu privire la discursul de incitare la ură, 30 octombrie 1997, care recomandă statelor membre "*să ia măsurile necesare de combatere*".

⁴de exemplu, anexa la Recomandarea nr. R97 (20) definește discursului motivat de ură ca referindu-se la "*toate formele de exprimare care diseminează, incită, promovează sau justifică ura de rasă, xenofobia, antisemitismul, sau alte forme de manifestare a urii, bazate pe intoleranță, inclusiv intoleranța exprimată prin naționalism agresiv și etnocentrism, discriminare și ostilitate împotriva minorităților, migranților sau persoanelor imigrante de origine*".

⁵Raport în cadrul Conferinței "*The hate factor in political speech*" (Varșovia, sept. 2013).

-*mesajul nesancționat* – aflat deseori la limita extremă până la care se poate legitim întinde libertatea de exprimare, în care opinăm că se încadrează inclusiv majoritatea discursurilor care au ca temă critica virulentă sau dezavuarea unui adversar, de exemplu, discursul politic,

-*mesajul* care îndeplinește condițiile pentru a constitui *contravenție* conform legii române,

-*mesajul* care îndeplinește condițiile pentru a constitui *infracțiune* conform legii române.

Considerăm că unele elemente ale discursului supus analizei *depășesc* limitele dreptului la liberă exprimare (chiar în forma acceptată a *criticii dure*); în consecință, în ansamblul său, inclusiv prin ton, poate fi calificat ca un *hate speech*, raportat la care C.N.C.D. a considerat că îndeplinește condițiile și prezintă gravitatea contravenției.

Niciuna dintre părțile mesajului nu atinge însă sfera ilicitului penal, deoarece constituie opinii *proprii*; nu se poate decela o *incitare* propriu zisă, respectiv afirmații care să trimită la ideea că vorbitorul, aparent ostil unor categorii determinate de persoane, ar cere publicului să fie la rândul său ostil.

De fapt, *motivul* pentru care critica a luat o turnură virulentă nici măcar nu a fost escamotat, respectiv nevoia de a se justifica poziții și atitudini care făcuseră obiectul unor controverse publice anterioare ("*de aceea [...] se înțelege acum poate mai bine de ce am vrut alegeri anticipate. Eu nu mai vreau ca această majoritate [...] să hotărască [...]*").

În cauză se va dispune clasarea, deoarece fapta sesizată nu este prevăzută de legea penală; incidența prevederilor art. 16 lit. b C. proc. pen. fiind vizibilă *ab initio*.

Având în vedere cele mai sus expuse, în baza dispozițiilor art. 314 alin. 1 lit. a C. proc. pen., art. 315 alin. 1 lit. b și art. 16 alin. 1 lit. b C. proc. pen.

DISPUN:

I).Clasarea cauzei cu privire la fapta sesizată de **ASOCIAȚIA EMNT Cluj Napoca, ASOCIAȚIA SICULITAS Tg. Mureș și FUNDAȚIA SZEKLER MONITOR Gheorgheni**, pentru care urmărirea penală nu s-a început, deoarece în modalitatea descrisă, aceasta nu este prevăzută de legea penală.

Cheltuielile judiciare rămân în sarcina statului.

Conform art. 316 C. proc. pen., soluția se comunică celor trei asociații la adresele de poștă electronică de la care sesizările s-au transmis (office@tokeslaszlo.eu, kincsesel@gmail.com) sau care se regăsesc în antetul memoriului (szekler.monitor@sic.hu), și la cerere.

PROCUROR,
Sandú Elena Adriana

